

РЕШЕНИЕ

№ 1052

гр. София, 18.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 53 СЪСТАВ, в публично заседание на тринадесети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ

при участието на секретаря БИЛЯНА ЕМ. ПЕТРОВА
като разгледа докладваното от КОНСТАНТИН АЛ. КУНЧЕВ Гражданско дело № 20231110118964 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба и уточнителни молби от от ищеца „Т-О“ ЕООД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Васил Левски“ 3 70, ет.2, ап. 8, с която са предявени кумулатични съединени иски претенции срещу ответника „АТЕ Г-П“ АД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Сребърна“ № 16, бл. Парк Лейн Офис Център, ет.8, с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД във вр. с чл. 99 от ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата в размер на 586,23 лева, представляваща заплатена без основание в периода 05.02.2020г. до 07.01.2022г., в полза на „АТЕ Г-П“ АД, ЕИК ***, сума, която представлява част от вземане в общ размер на 828,40 лв., по сключен договор за потребителски кредит № 290462 от 05.02.2020г. между „АТЕ Г-П“ АД в качеството му на кредитодател и Тодор Георгиев Стоянов, ЕГН ***** в качеството му на кредитополучател. Вземанията са прехвърлени в полза на ищеца „Т-О“ ООД - в качеството му на цесионер, по силата на договор за цесия от 07.01.2022г. с Тодор Георгиев Стоянов, ЕГН ***** , в качеството на цедент, по силата на който последният е прехвърлил вземания, които има спрямо ответното д-жество в общ размер на 828,40 лв, като платено без основание по договор за кредит с ответника от 05.02.2020г.**

Ищецът твърди, че въз основа на договори за цесия, с наименование „Договори за вземания от финансови институции“, са му били прехвърлени вземания за процесните суми.

Твърди още, че за извършените цесии ответникът, в качеството му на длъжник по процесните договори, бил уведомен с уведомление от 30.05.2022 г., изпратено по „Спиди“ АД и връчено на 01.06.2022г.

Ищецът посочва, че между ответника – „АТЕ Г-П“ АД и цедентите са били сключени договори за кредит по реда на ЗПК и ЗПФУР, по силата на които за кредитополучателите е възникнало задължение да заплатят главницата, възнаградителната лихва, както и неустойка (оскъпяване) при непредоставено обезпечение под формата на поръчителство

или банкова гаранция, както и „такси за извънсъдебно събиране на просрочени кредити.

Твърди, че цедентите са изпълнили всички свои задължения към ответното д-жество, включително неустойката за непредоставено обезпечение, както и такси за събиране на кредитите.

Излага, че договорите за кредит, евентуално техни клаузи са нищожни, тъй като противоречат на добрите нрави, поради което счита, че част от сумите (т.е. погасителните вноски по договорите за кредит) са платени без основание.

Подробно аргументира, че основанията за нищожност са противоречие със закона, заобикаляне на закона, накръняване на прилагания годишния процент на разходите, т.к. в него не била включена неустойката за непредоставено обезпечение, поради което счита, че на основание чл. 22 ЗПК целите договори следва да бъдат обявени за недействителни.

В договорите за кредит било предвидено задължение за предоставяне на обезпечение под формата на поръчителство - в договорите и в общите условия към тях било възложено в тежест за кредитополучателя да осигури в тридневен срок едно измежду следните обезпечения: двама поръчители, които следва да отговарят на кумулативно поставени изисквания, или банкова гаранция, при неизпълнението на което за кредитополучателите възниквало и задължение да заплатят размера на начислената от ответника неустойка, платима разсрочено, на части, които падежират заедно с вноската по кредитите.

Поддържа, че е налице заобикаляне на закона на чл. 19, ал. 4 ЗПК, т.к. ако посочената неустойка за непредоставяне на обезпечение е била включена в годишния процент на разходите, стойността на процента на всеки договор, щеше да надвиши в пъти максимално допустимия размер.

Навеждат се твърдения, че е на-шен и чл. 11, ал. 1, т. 10 вр. чл. 22 от ЗПК, тъй като ГПР в процесните договори е посочен, без да са описани компонентите, които са включени в него. С договорите е на-шено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, вр. чл. 22 ЗПК, тъй като в годишният процент на разходите /ГПР/ не била включена неустойката за непредоставено обезпечение, свързана с договорите за кредит, макар такава фактически да е събирана от потребителите. С на-шаването на тази забрана се твърди, че потребителят бил въведен в заблуждение относно икономическите последици от сключването на договора. Поддържа, че неправилното изчисляване на ГПР води до на-шение на Директива 2008/48/ЕО, която цели да създаде единен съпоставим прозрачен пазар на кредитите, защото чрез грешното посочване на ГПР, потребителят не може да сравни продуктите адекватно. Поддържа се, че процесните договори са нищожни и поради на-шение на чл. 10, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 22 ЗПК и чл. 147 ЗЗП, тъй като не всички елементи от тях са представени с еднакъв по вид формат и размер шрифт, не са приложени погасителни планове и стандартни европейски формуляри и не са написани по ясен и разбираем за потребителя начин, от който да става ясно, че за предоставеното поръчителство ще се дължи допълнителна такса, както и да е посочен размерът на отделните погасителни вноски и каква част от задълженията по договорите се погасяват с тях. Не се съдържало и наличието на отказ на потребителя от договора, срока, в

който това право може да бъде упражнено и д-тите условия за неговото упражняване. Според изложеното от ищеца тези неясноти заблуждават средно статистическият потребител да вземе решение, което в противен случай не би взел.

Ищецът аргументира подробно, че размерът на годишния лихвен процент противоречи на добрите нрави, че води до несправедливо високо възнаграждение на кредитора.

Освен всичко изложено твърди, че така формулирани, договорите за потребителски кредит са неравноправни, т.к. клаузите, съдържащи се в тях не позволявали на потребителите да преценят икономическите последици от сключването на договорите.

С оглед всичко изложено твърди, че договорите за кредит са нищожни, евентуално навежда твърдения за нищожност на клаузите, уреждащи неустойка за непредоставено обезпечение под формата на поръчителство. Сочи клаузата за неустойка за нищожна на осн. чл. 143, ал.1 ЗЗП, съгласно която разпоредба клауза от потребителския договор е неравноправна, когато същата е във вреда на потребителя, не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на доставчика и потребителя. Посочва още, че съгласно чл. 146, ал. 1 от ЗЗП, неравноправните клаузи в договорите с потребител са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Посочва още, че съгл. чл.146, ал. 2 от ЗЗП не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им, особено в случаите на договор при общи условия.

Поддържа, че е налице и на-шение на чл. 19, ал. 5 от ЗПК, който предвижда горен праг на ГПР, тъй като неустойката за непредоставено обезпечение не била включена в ГПР. При включването на неустойката като компонент от ГПР обаче се достигало до резултат, при който ГПР надвишава предвидения в чл. 19, ал. 4 от ЗПК максимум.

Ищецът твърди, че всички горепосочени суми, включващи неустойка за непредоставено обезпечение, а когато такива са били начислявани - и неустойка при обявяване на предсрочна изискуемост и такси за допълнителни услуги и за управление на кредита, са заплатени от кредитополучателите без основание, тъй като посочените договори за кредит и отделни техни клаузи /посочените/ са нищожни, поради което са възникнали посочените вземания срещу кредитодателя за възстановяване на получените от последния суми, които вземания са цедирани на ищцовата страна от кредитополучателя.

При тези твърдения моли съда да уважи предявените искове. Претендира разноски.

В срока по чл. 131, ал. 1 от ГПК е постъпил отговор на исковата молба. Ответникът оспорва договорите за цесия като нищожни, поради липса на основание.

Прави възражение за нередовност на исковата молба и сочи, че ищецът не е изложил ясно обстоятелствата, на които основава иска си. Аргументира, че в случая се касае за бъдещи вземания, които към момента на сключване на договорите за цесия не са били възникнали, като счита, че описаното прави договорите нищожни, поради липса на съгласие. В подкрепа на последното излага и че конкретните вземания не са индивидуализирани в достатъчна

степен - не ставало ясно еднозначно какво се дължи, в какъв размер и от кой момент е настъпила изискуемостта на претендираното вземане.

Алтернативно моли съда да приеме, че представените договори за цесия са нищожни на основание чл. 26, ал. 1, пр.1 – поради липса на предмет. С оглед изложеното счита и че ищецът не установява материалноправната си легитимация. Оспорва представителната власт на ищеца при сключването на договорите за цесия и излага подробни съображения в тази насока. Навежда доводи, че уведомлението за цесия е нередовно, т.к. липсвала индивидуализация на всяко конкретно вземане. Моли за отхвърляне на предявените искове. Претендира разноски.

С отговора на исковата молба ответникът оспорва твърдението на ищеца, като прави възражение, че неустойката, установена в процесните договори е била недействителна на основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗД, както и поради заобикаляне на закона, вкл. поради накърняване на добрите нрави.

Софийският районен съд, при преценка на материалите по делото, установи следното от фактическа страна:

-

По делото е представен договор за потребителски кредит „ГЕТ КЕШ“ № 290462, от който се установява, че е сключен на 05.02.2020г. между ответника „АТЕ Г-П“ АД, ЕИК ***, в качеството на кредитодател и Тодор Георгиев Стоянов, ЕГН *****, в качеството на кредитополучател. По силата на който д-жеството е предоставило на кредитополучателя сумата в размер на 1200 лв. срещу насрещното задължение на кредитополучателя Тодор Георгиев Стоянов да върне сумата на 16 вноски, считано от 20.02.2020г., както и да заплати годишна фиксирана възнаградителна лихва в размер на 39,64 % върху главницата по кредита. Последната вноска по кредита била уговорена на 02.10.2020г.

Предвидено било, че в срок до края на следващия ден, считано от деня на предоставяне на сумата по кредита (тоест денят, на който Кредитодателят е превел/предал сумата по кредита по уговорения между страните начин), Кредитополучателят бил длъжен да учреди обезпечение съгласно настоящия договор и Общите условия – поръчителство на две физически лица или банкова гаранция в размер на 1375,36 лева със срок на валидност от 30 дни след крайния срок за погасяване на всички задължения по настоящия договор.

Предвидено било, че ако кредитополучателят не осигури в срок обезпечение по кредита съгласно сроковете и условията на договора, той дължи неустойка за всеки период, за който не е предоставил обезпечение – за всеки месец оскъпяване с 44,64 лева, в общ размер за 16 месеца – 714,24 лева.

С договор за вземания от финансови институции № 1099 от 07.01.2022г. Тодор Георгиев Стоянов е прехвърлил на ищеца – „Т-о“ ЕООД, вземането си по описания по-

горе договор, сключен с „АТЕ Г-П“ АД, ЕИК *** в общ размер от 828, 40 лева, представляващи платени без основание суми във връзка с Договор за кредит № 290462 от 05.02.2020г. в полза на „АТЕ Г-П“ АД от лицето Тодор Георгиев Стоянов.

В договора за прехвърляне на вземания са описани страните между които се сключва, размера на вземането, което се прехвърля, основанието от което произтича. С клауза от договора цедентът е потвърдил извършеното прехвърляне и е уговорен начина на съобщаването му, като към договора е приложено пълномощно от цедента в полза на цесионера, по силата на което последният имал право да уведоми длъжника по цедираните вземания относно настъпилото частно правоприемство.

Приложено е уведомление от Тодор Георгиев Стоянов, чрез „Т-О“ ЕООД, ЕИК *** до „АТЕ Г-П“ АД за извършената цесия. Съгласно приложена обратна разписка от „Спиди“ АД – уведомлението за извършената цесия е получена от „АТЕ Г-П“ АД на 01.06.2022г.

Установява се от приетото като обективно и компетентно дадено заключение по съдебно-счетоводната експертиза, което не е оспорено от страните и се ползва от съда, че са извършени плащания по договора за кредит от заемополучателя, неговото осчетоводяване при кредитора-ответник, както и размера на ГПР с включени допълнително разходи по оспорените клаузи за неустойка. Изводите са следните: Съгласно Договор за потребителски кредит „ГЕТ КЕШ“ № 290462 от 05.02.2020г. , сключен между „АТЕ Г-П“ АД в качеството му на кредитодател и Тодор Георгиев Стоянов, ЕГН ***** в качеството му на кредитополучател за заемната сума от 1 200лв.; Платена е сумата в общ размер на 2 089,60 лв., която е отнесена от кредитора-ответник за погасяване на 1 200лв -. главница; 175,36 лв. – възнаградителна лихва; 586,23 – неустойка за непредоставяне на обезпечение; 128,01 лв. – законна лихва за периода от 03.10.2020г. до 21.10.2021г.;

Вещото лице посочва в експертизата, че годишният процент на разходите по договора за потребителски кредит № 290462/05.02.2020г. е в размер на 49,00%., ако се приеме, че разходите са в общ размер на 889,60 лв., то годишният процент на разходите е 119,73 %.

Софийският районен съд, вземайки предвид материалите по делото и доказателствата, въз основа на вътрешното си убеждение и закона, прави следните правни изводи:

Съгласно разпоредбата на чл. 55, ал. 1 ЗЗД, който е получил нещо без основание или с оглед на неосъществено или отпаднало основание, е длъжен да го върне. В посочената разпоредба се касае за получаване на имуществена облага при начална липса на правно основание, разбирано като валидно правно задължение.

По разпределение на доказателствената тежест: в тежест на ищеца е да докаже по

делото пълно и главно, че Тодор Георгиев Стоянов е имал договор и е заплатил на ответното д-жество сочените в исковата молба суми, че Тодор Георгиев Стоянов има вземания към ответното д-жество в посочения в исковата молба размер, което е прехвърлено на ищцовото д-жество с договор за цесия, за което прехвърляне ответното д-жество е надлежно уведомено по реда на чл. 99, ал. 3 ЗЗД.

В тежест на ответното д-жество е необходимо да установи по делото пълно и главно основанието за получаването и за задържането на полученото.

От събраните в производството писмени доказателства и заключението на вещото лице по допуснатата, изготвена и приета в производството съдебно-счетоводна експертиза се установява в производство, че между ответното д-жество и лицето Тодор Георгиев Стоянов, ЕГН ***** е сключен договор за потребителски кредит /заем/ № 290462/ на дата 05.02.2020г.

Договорите съдържат някои от съществения елементи – размер на заема и валута, в която се предоставя, срок на издължаване, погасителен план, възнаградителна лихва, както и постигнато между страните съгласие за начисляване на неустойка при неизпълнение на поетото от заемателя задължение за обезпечаване на заема /чл. 6.1 до чл. 6.6 от договора/.

Договорът съдържа минимално изискуемото съдържание за потребителски договор по ЗПК и валидно обвързва страните по него. За неговата действителност и последици следва да се прилагат разпоредбите на Закона за потребителския кредит.

Следва да се отбележи, че съгласно чл. 9 от ЗПК, страни по потребителския договор са потребителят, който е всяко физическо лице, което при сключване на договор за потребителски кредит действа извън рамките на своята професионална или търговска дейност. Кредиторът е всяко физическо или юридическо лице, което предоставя или обещава да предостави потребителски кредит в рамките на своята професионална или търговска дейност.

На следващо място следва да се отбележи, че тъй като страните в настоящото производство са юридически лица (ищецът „Т-О“ ООД и ответникът „АТЕ Г-П“ АД) това обстоятелство не е пречка за прилагане на Директива 2008/48. Приложното поле на посочената директива зависи от качеството на страните по потребителския договор, които са именно „АТЕ Г-П“ АД и цедентът Тодор Георгиев Стоянов. От посочения потребителски договор произтича и вземането, предмет на разглеждане в настоящото производство.

По отношение на възраженията на ответника, с които се оспорват твърденията на ищеца за нищожност на договора за кредит, както и на отделни клаузи по договора за кредит.

Ответникът оспорва твърдението, че предвидената в договора неустойка за непредоставяне на обезпечение в срок е недействителна на основание чл. 26, ал. 1 от

33Д, както и поради заобикаляне на закона, включително поради накърняване на добрите нрави. Като посочва, че при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита по арг. от чл.19, ал. 3, т.1 от ЗПК не се включвали разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит.

Цедентът Тодор Георгиев Стоянов е извършил плащания в общ размер от 2089,60 лв., видно от доказателствата и експертизата на вещото лице по делото, като тази сума е достатъчна за погасяването на задълженията му по кредита.

Съгласно чл. 22 ЗПК, *когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договорът за потребителски кредит е недействителен.* В посочената разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК се съдържа гаранцията за определяне на годишния процент на разходите по кредита като част от договора, както и общата сума, дължима от потребителя, изчислена към момента на сключване на договора. В чл. 19, ал. 4 от ЗПК се определя, че *ГПР не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България.* Размерът на законната лихва се изчислява, като към основния лихвен процент се прибавят 10 пункта, което означава, че ГПР в процесния договор за кредит надвишава максимално определения петкратен размер. Като съдържание ГПР изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи, които на свой ред в § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПК законодателят е дефинирал като *„всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички д-ги видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит...“.*

Във връзка с горепосочените разпоредби съдът е изследвал и практиката на Съда на Европейския съюз по отношение на прилагането на Директива 2008/48 (отменила Директива 87/102) относно договорите за потребителски кредити. Осигуряването на предварителна информация за общия разход по кредита под формата на процент, изчислен съгласно единна математическа формула, е от основно значение за потребителя. Това е така, защото от една страна **потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо кредитора**, както от гледна точка на способността му да преговаря, така и от степента му на информираност. Това го принуждава да приеме условия, установени предварително от кредитора, без да може да повлиява на съдържанието им (в този смисъл решения по дела С-377/14, С-32/14, С-34/13 и С-226/12).

Целта на ГПР следва да се изведе от Съображения 19, 20, от Директива 2008/48, които гласят следното:

„(19) За да се даде възможност на потребителите да взимат своите решения при пълно знание за фактите, те следва да получават адекватна информация относно условията и стойността на кредита и относно техните задължения, преди да бъде сключен договорът за кредит, която те могат да вземат със себе си и да обмислят. С оглед осигуряване на възможно най-пълна прозрачност и сравнимост на предложенията за сключване на договор, тази информация следва да включва по-специално годишния процент на разходите [(ГПР)], приложим за кредита и определян по еднакъв начин навсякъде в [Европейския съюз]. [...]

(20) Общите разходи по кредита за потребителя следва да включва всички разходи, включително лихва, комисиони, такси, заплащане за кредитни посредници и всякакви д-ги

видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит, с изключение на нотариални разходи. [...]

Съгласно Чл.3 от Директивата, буква ж) **„общи разходи по кредита за потребителя“ означава всички разходи, включително лихва, комисиони, такси и всякакви д-ги видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит и които са известни на кредитора**, с изключение на нотариалните разходи; разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, по-специално застрахователни премии, също се включват, ако в допълнение към това сключването на договор за услугата е задължително условие за получаване на кредита или получаването му при предлаганите условия;

Според практиката на СЕС – решение по дело C-686/2019 г., в понятието "общи разходи по кредита за потребителя" се обозначават всички разходи, които потребителят е длъжен да заплати по договора за кредит и които са известни на кредитора, включително комисионите, които кредитополучателят е длъжен да заплати на кредитора.

Определение от 16.11.10г. по дело C – 76/10 – Словакия, което предвижда ,че Директива 87/102 за потребителския кредит, изменена с Директива 98/7/ЕО /сега директива 2008/48/ЕО/ трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на националния съд служебно да прилага разпоредбите, които транспонират във вътрешното право чл.4 от последната директива и предвиждат, че **непосочване на ГПР в договор за потребителски кредит, предоставеният кредит се счита за освободен от лихви и разноски**. ГПР е уреден свръх повелителни норми на закона – чл.19, ал. 4 ГПК, поради което съдът следи служебно за нейното спазване. В този смисъл Решение от 4.10.2007 г. по дело C-429/05 на СЕС, с което се постановява, че на защитата на потребителите предвидена в Директивата за потребителския кредит следва да се приравни на **въпрос от обществен ред, тъй като националният съд е длъжен служебно да преценява да ли са спазени специалните изисквания**.

Кредиторът има задължение да посочи по ясен и разбираем за потребителя начин всички разходи, включени в ГПР, за да може длъжникът да направи преценка преди сключване на договора. Включването на клаузи по съдържание с кратки срокове и високи изисквания за изпълнение на задължения за предоставяне на обезпечение от страна на кредитополучателя, които при неизпълнение да носят допълнителна финансова тежест по кредита за длъжника, са в на-шение на гореизброените задължения за кредитора при потребителски заем. Обратното виждане би противоречало както на предвидените гаранции в ЗПК за защита на по-слабата страна, така и на тълкуването в горепосочената съдебна практика. Налага се извод, че уговорките на чл. 6 от договора нямат д-га цел освен **създаване на привидно договорно основание за кредитора да начислява допълнителна погасителна вноска към погасителния план по основния договор**, т. е. последната разкрива характеристиките на скрито възнаграждение за ползването на заетата сума (виж в този смисъл определение № 11696 от 05.10.2023 г. по ч. гр. д. № 866/2023 г. на СГС).

Приема се, че кредиторът като професионалист, е длъжен да направи преценка на възможността на кредитополучателя да върне кредита, съответно да даде надлежно обезпечение на предоставения му кредит. Предвиждането на санкция за потребителя, ако не

осигури обезпечение, всъщност **цели освобождаване на кредитора от изпълнение на задължението му по чл. 16** от ЗПК и чл. 8 от Директива 2008/48 и е опит за прехвърляне на същото в отговорност на потребителя. В тежест на кредитора е да проучи предварително финансовото състояние на потребителя, да изиска обезпечение на задълженията по договора за кредит най-късно към момента на сключването му и да не допуска предоставяне на кредити без предварителна оценка на кредитоспособността. Прехвърлянето на неблагоприятните последици от неизпълнение на това задължение на кредитора в патримониума на потребителя е в на-шение на чл. 21, ал. 1 от ЗПК, съгласно която всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

С оглед изложеното, задължението по чл. 5 от договора не е свързано с неизпълнението на договора, а представлява разход по смисъла на чл. 19, ал. 1 ЗПК, който не е включен в годишния процент на разходите, нито в общата сума на заем, дължима от потребителя към деня на сключването. Въпреки че формално в договора са посочени годишен процент на разходите и общ размер на задължението, без включването в тях на обсъжданата сума, те не могат да изпълнят отредената им функция - да дадат възможност на потребителя, по ясен и достъпен начин, да се запознае с произтичащите за него икономически последици от договора, въз основа на което да вземе информирано решение за сключването му.

В случая уговорката за обезпечаване на вземането е задължително условие за получаване на сумата, доколкото е част от типизираните общи условия на договора, а и дължимата неустойка поради неизпълнението на това задължение е изначално определена да се дължи разсрочено, заедно с всяка една от погасителните вноски, като е включена изрично в погасителния план към договора. Дължимостта на тази неустойка е свързана с неизпълнение на задължения, които очевидно са неизпълними от страна на длъжника, и именно затова е включена и в погасителния план. **Тоест е очевидно известно на кредитора, че този разход, ще възникне, както е сигурен и неговият размер.**

Целта на ГПР следва да се изведе от Съображения 19, 20, от Директива 2008/48, които гласят следното:

„(19) За да се даде възможност на потребителите да взимат своите решения при пълно знание за фактите, те следва да получават адекватна информация относно условията и стойността на кредита и относно техните задължения, преди да бъде сключен договорът за кредит, която те могат да вземат със себе си и да обмислят. С оглед осигуряване на възможно най-пълна прозрачност и сравнимост на предложенията за сключване на договор, тази информация следва да включва по-специално годишния процент на разходите [(ГПР)], приложим за кредита и определян по еднакъв начин навсякъде в [Европейския съюз]. [...]

(20) Общите разходи по кредита за потребителя следва да включва всички разходи, включително лихва, комисиони, такси, заплащане за кредитни посредници и всякакви д-ги видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит, с изключение на нотариални разходи. [...]

Съгласно Чл.3 от Директивата, буква ж) **„общи разходи по кредита за потребителя“ означава всички разходи, включително лихва, комисиони, такси и всякакви д-ги**

видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит и които са известни на кредитора, с изключение на нотариалните разходи; разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, по-специално застрахователни премии, също се включват, ако в допълнение към това сключването на договор за услугата е задължително условие за получаване на кредита или получаването му при предлаганите условия;

Според практиката на СЕС – решение по дело C-686/2019 г., в понятието "общи разходи по кредита за потребителя" се обозначават всички разходи, които потребителят е длъжен да заплати по договора за кредит и които са известни на кредитора, включително комисионите, които кредитополучателят е длъжен да заплати на кредитора.

Клаузата в договора, с която е предвидено потребителят да дължи неустойка на кредитора при неосигуряване на обезпечение в тридневен срок след сключването му, е уговорена във вреда на длъжника и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя.

В случая уговорката за обезпечаване на вземането е задължително условие за получаване на сумата, доколкото е част от типизираните общи условия на договора, а и дължимата неустойка поради неизпълнението на това задължение е изначално определена да се дължи разсрочено, заедно с всяка една от погасителните вноски, като е включена изрично в погасителния план към договора. Дължимостта на тази неустойка е свързана с неизпълнение на задължения, **които очевидно са неизпълними** от страна на длъжника, и именно затова е включена и в погасителния план. **Тоест е очевидно известно на кредитора, че този разход, ще възникне, както е сигурен и неговият размер, който се равнява на нова главница, тосет е скрита възнагардителна лихва.**

С оглед изложеното, задължението по чл. 5 от договора не е свързано с неизпълнението на договора, а представлява разход по смисъла на чл. 19, ал. 1 ЗПК, който не е включен в годишния процент на разходите, нито в общата сума на заем, дължима от потребителя към деня на сключването. Въпреки че формално в договора са посочени годишен процент на разходите и общ размер на задължението, без включването в тях на обсъжданата сума, те не могат да изпълнят отредената им функция - да дадат възможност на потребителя, по ясен и достъпен начин, да се запознае с произтичащите за него икономически последици от договора, въз основа на което да вземе информирано решение за сключването му.

С оглед посоченото съдът смята, че **неустоечната клауза в чл. 6, ал. 2 от Договора за потребителски кредит страните са имали намерение да заобикалят правилата на чл. 19, ал. 4 ЗПК и на чл. 11 ал. 1 т. 10 от ЗПК** и да уговорят по-висок размер на разходите по кредита от нормативно допустимия, като в него не включат всички разходи, дължими от потребителя.

Поради това при изчисляването на ГПР кредиторът „Сити Кеш“ ООД е следвало да съобрази неустойката по чл. 6, ал. 2 вр. чл. 5 от Договора. Съгласно нея кредитополучателят е длъжен в тридневен срок от сключване на договора да предостави едно от обезпеченията – безусловна банкова гаранция или поръчител с изброени високи условия, на които да отговаря. Ако дължимата сума по тази неустойка се включи в ГПР, то същият ще е в размер на 123,46 %, а не посочените в Договора 41,32 %. Без включване на възнаграждението по

клаузата за неустойка потребителят не би могъл да направи **обективна и ясна преценка за произтичащите икономически последици от договора**, а по този начин **се ограничава и правото му да вземе предварително информирано решение**.

Съгласно приложените по делото Погасителен план и Тарифа на таксите за допълнителните услуги, предоставяни от „Сити Кеш“ ООД, дължимата неустойка за неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение е била предварително изчислена на вноски, наред с погасителните вноски по кредита, като към размера на всяка вноска за първите три месеца се прибавя сумата в размер на 124,64 лв., а след това по 34,42 лв. до края на Договора или общо 649,28 лв. за целия период. Това е допълнителен аргумент, че на кредитора е било предварително известно, че този разход ще възникне и е следвало да бъде включен при определяне на ГПР. Съдът приема, че така уговореното възнаграждение **няма характера на неустойка**, а цели да се кумулира със задължението, изчислена като размер от погасителните вноски, в отклонение от обезпечителната, обезщетителната и наказателната функция, която неустойката би следвало да има, което е отклонение от принципа на добросъвестността.

С оглед наличието на установено **заобикаляне на закона** следва да се постави и въпросът - каква е правната последица от заобикалянето на закона, дали само недействителност на дадена клауза или прилагане на последиците от заобиколната норма в случая това са санкциите, предвидени при неточно посочен ГПР в чл. 22 ЗПК във вр. 23 ЗЗД – освобождаване на договора от лихви и разноски и задължение за връщане само на чистата главница.

За да гарантира тази защита, член 22, параграф 3 от Директива 2008/48 задължава държавите членки да гарантират, че разпоредбите, които приемат за изпълнение на тази директива, не могат да бъдат заобиколени посредством начина, по който са формулирани договорите, „по-конкретно чрез включване на усвоявания или договори за кредит, попадащи в приложното поле на настоящата директива, в договори за кредит, чийто характер или цел би позволил да се избегне изпълнението □“. От обяснителния меморандум към предложението на Комисията за Директива 2008/48 е видно, че целта на тази разпоредба е да се гарантира, че изключенията от приложното поле на тази директива^[1]. В този смисъл Решение от 11 септември 2019 г., Lexitor (C-383/18, EU:C:2019:702, т. 30).

Предвид изложеното съдът намира, че при заобикаляне на законова разпоредба, имплементираща Директивата за потребителски кредит, следва съдът служебно да приложи последиците от на-шаването на **заобиколната разпоредба**, като обяви целия договор за недействителен за действителното на-шение по чл. 22 ЗПК не посочен ГПР съобразно правилата на директивата. Само по този ще се постигне реално недопускане на заобикалянето на закона и ще се гарантира целите на директивата за потребителския кредит. Като целите на директивата освен ефективна защита на потребителя са и защита на конкуренцията, това прилагане осигурява равно третиране на търговците на-шаващи правилата на Директивата за потребителски кредит и еднаква защита на потребителите, станали жертва на тези на-шения, без значение договорния път по който се е стигнало до самото на-шение, дали чрез предвиждане на неустойка, застраховка или допълнителна услуга, които обаче не са включени в ГПР, а са ясни едностранно поставени условия за сключване на договора при конкретните параметри.

В обобщение: Недопускането на злоупотребата с право изисква съдът да третира по еднакъв начин правните последици с оглед действителното намерение на страните и истинската им цел, за да се постигне справедливо и еднакво третиране на всички търговци, като само по този начин може да се постигне ефективно спазване на правото на ЕС. В случая разхода за неустойка е именно финансова тежест а длъжника, която възниква със сигурност, което няма как да се третира като обезщетение, тъй като то няма такава функция, доколкото е ясно, че вреди няма от неизпълнение на акцесорно задължение, което е в тежест на кредитополучателя. При това положение не може да се допусне да се избегнат правните последици от на-шението съответно да се избегне съответната санкция недействителност на

целия договор. В този смисъл и Заключение на генералния адвокат L. Medina, представено на 12 януари 2023 г. по дело C-598/21 на СЕС.

В този смисъл отговорът на поставения въпрос не зависи от това дали ищецът претендира съответния разход или неустойка, защото възпиращия ефект на санкцията и нужда от ефективно прилагане на правото на ЕС изискват санкцията да се налагат за на-шението при самото договаряне, което е в отклонение на изискванията на Директивата за потребителския кредит, като аргумент за това е и аналогичната практика на СЕС по неравноправните клаузи, като част от тях не се претендират.

Разпоредбите на Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че за да се определи дали неустойката, която потребителят трябва да заплати при неизпълнение на задълженията си, е неоснователно висока по смисъла на точка 1, буква д) от приложението към тази директива, следва да се прецени кумулативното действие на всички клаузи за неустойка в съответния договор за кредит, независимо дали кредиторът действително настоява те да бъдат изпълнени изцяло, и че при необходимост съгласно член 6, параграф 1 от посочената директива националните съдилища трябва да вземат всички мерки, които се предвиждат при констатиране на неравноправността на някои клаузи, като оставят без приложение всички признати за неравноправни клаузи, за да се уверят, че потребителят не е обвързан от тях. В този смисъл **Решение на съда (СЕС) от 21 април 2016 г. по дело C-377/14.** Тези аргументи важат и при на-шенията на Директивата за потребителския кредит В този смисъл Решение от 4.10.2007 г. по дело C-429/05 на СЕС.

Във връзка с изложеното съдът приема, че **дължимата неустойка следва да се включи към ГПР, а липсата □ в процесния случай е в противоречие с императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.**

От това произтича и недействителността на договора за потребителски кредит на основание чл. 22 ЗПК – в този смисъл определение № 50685 от 30.09.2022 г. по гр. д. № 578/2022 г. на ВКС, III г. о. Съгласно чл. 23 ЗПК, *когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или д-ги разходи по кредита.* При този изход на делото съдът установява дължимата сума по приетия за недействителен договор за потребителски кредит и я присъжда на ищеца. Това е така, доколкото ЗПК е специален закон по отношение на ЗЗД и ако се приеме, че установяването на дължимостта на чистата сума по получения кредит и осъждането на потребителя за нейното връщане следва да се извърши в отделно производство, по предявен иск с правно основание чл. 55 ЗЗД, то ще се стигне до неоснователно обогатяване за потребителя, предвид изискуемостта на вземането по недействителен договор, в частност при нищожен договор за потребителски кредит и позоваване от страна на потребителя на изтекла погасителна давност. Това би противоречало на принципа за недопускане на неоснователно обогатяване, в какъвто смисъл е и въвеждането на разпоредбата на чл. 23 ЗПК в специалния ЗПК (виж в този смисъл решение № 50174 от 26.10.2022 г. по гр. д. № 3855/2021 г. на ВКС, IV г. о., и решение № 3432 от 28.11.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 3194/2022 г., решение № 262416 от 06.04.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 11890/2019 г., решение № 262316 от 06.04.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 1799/2020 г.).

С оглед изложеното, задължението предвидено от чл.6.1 до чл. 6.6 от договора за

предоставяне на поръчителство на две физически лица или банкова гаранция в размер на 1375,36 лв. не е свързано с неизпълнението на договора, а представлява разход по смисъла на чл. 19, ал. 1 ЗПК, който не е включен в годишния процент на разходите, нито в общата сума на заем, дължима от потребителя към деня на сключването. Въпреки че формално в договора са посочени годишен процент на разходите и общ размер на задължението, без включването в тях на обсъжданата сума, те не могат да изпълнят отредената им функция - да дадат възможност на потребителя, по ясен и достъпен начин, да се запознае с произтичащите за него икономически последици от договора, въз основа на което да вземе информирано решение за сключването му.

Съгласно приложените по делото Погасителен план, дължимата неустойка за неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение е била предварително изчислена на вноски, наред с погасителните вноски по кредита, като към размера на всяка от тях /общо шестнадесет/, се прибавя сумата в размер на 44, 64 лв. Това е допълнителен аргумент, че на кредитора е било предварително известно, че този разход ще възникне и е следвало да бъде включен при определяне на ГПР.

Следва да се отбележи, че исканото от кредитодателя обезпечение се явява безпредметно, т.к. длъжникът не би имал интерес да иска заем от кредитната институция, ако може да я получи от банка. Това изискване изначално е неизпълнимо от длъжника.

Налага се извод, че уговорките на чл. 6.1 до чл. 6.6 от договора нямат д-га цел освен създаване на привидно договорно основание за кредитора да начислява допълнителна погасителна вноска към погасителния план по основния договор, т. е. последната разкрива характеристиките на скрито възнаграждение за ползването на заетата сума (в този смисъл определение № 11696 от 05.10.2023 г. по ч. гр. д. № 866/2023 г. на СГС и Решение № 3939 от 17.07.2023 г. на СГС по в. гр. д. № 12826/2022 г., определение № 50685 от 30.09.2022 г. по гр. д. № 578/2022 г. на III г. о. на ВКС)

Съдът приема, че така уговореното възнаграждение няма характера на неустойка, а цели да се кумулира със задължението, изчислена като размер от погасителните вноски, в отклонение от обезпечителната, обезщетителната и наказателната функция, която неустойката би следвало да има, което е отклонение от принципа на добросъвестността.

В случая разходът за неустойка е именно финансова тежест за длъжника, която възниква със сигурност, което няма как да се третира като обезщетение, тъй като то няма такава функция, доколкото е ясно, че вреди няма от неизпълнение на акцесорно задължение, което е в тежест на кредитодателя. При това положение не може да се допусне да се избегнат правните последици от на-шението съответно да се избегне съответната санкция - недействителност на целия договор.

Предвид изложеното съдът намира, че при заобикаляне на законови разпоредби, имплементиращи Директивата за потребителски кредит, следва съдът служебно да приложи последиците от на-шаването на заобиколените разпоредби, като обяви целия договор за недействителен.

Съгласно чл. 23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или д-ги разходи по кредита.

При съобразяване на заключението по ССЧЕ, даващо отговор на постъпилите доброволни плащания, които са получени от ответника, и са отнесени за погасяване на задължението, включително към спорните клаузи, и съобразявайки пределите на заявеното с исковата, то предявеният иск се явява основателен. В тази връзка ответникът дължи връщане на сумата, с която неоснователно се е обогатил по смисъла на чл. 55, ал. 1 от ЗЗД по процесния договор – сумата от общо 889.60 лева, получена без основание, от които 586,23 лева неустойка, 175,36 лева възнаградителна лихва и 128,01 лева – законна лихва за периода от 03.10.2020г. до 21.10.2021г., като на присъждане подлежи само търсената сума от 586,23 лева - неустойка.

По отношение на възражението на ответника, че представения договор за цесия или т.нар. „Договор за вземания от финансови институции“ е нищожен на осн. чл. 26, ал. 2, пр.2 – поради липса на предмет.

Договорът за цесия винаги предполага съществуващо вземане, произтичащо от д-го правно основание. Предмет на цесионната сделка не могат да бъдат неиндивидуализирани вземания – когато в договора за цесия са посочени при условията на евентуалност две основания за възникването му – договор за заем или евентуално неоснователно обогатяване. /в този смисъл Решение № 196 от 22.11.2018 г. на ВКС по гр. д. № 3871/2017 г., IV г. о., ГК/

В конкретния случай, вземането, предмет на договора за цесия е индивидуализирано в достатъчна степен. Посочен е конкретен размер на вземането – 828,40лв., посочен е номерът на договора за кредит - 290462/05.02.2020г., както и страните – „АТЕ Г-П“ АД и цесионерът Тодор Георгиев Стоянов.

В тази връзка и по отношение на възражението на ответника, че процесният договор за цесия не е породил своето транслативно действие спрямо него, тъй като не била извършена надлежна индивидуализация на прехвърлените вземания нито в самото уведомление до ответника, нито в договора за цесия.

Следва да се посочи и че уведомлението за цесията по отношение на договора е била налице надлежна индивидуализация, в тази връзка – посочен е размер на вземането; номерът на договора за кредит, както и страните. Както и че самото уведомяване е било осъществено преди подаване на исковата молба, а именно връчено на ответника на дата 01.06.2020г. По този начин, изпълнена се явява и разпоредбата на чл.99, ал.4 ЗЗД, съгласно която прехвърлянето на вземане има действие спрямо третите лица и спрямо длъжника от деня, когато то бъде съобщено на последния от предишния кредитор, като практиката приема еднозначно, че това съобщаване може да се изпълни и от цесионера, ако е бил упълномощен за това от цедента, както е в настоящия случай (така и в Решение № 137/02.06.2015г. по гр.д.№ 5759/2014г. на ВКС, III ГО). Т.е. цесията е породила своето действие по отношение на ответника в производството.

С оглед на всичко гореизложено, съдът прави извод, че договорът за цесия сключен между „АТЕ Г-П“ АД и Тодор Георгиев Стоянов е действителен и съответно е породил своето транслативно действие между страните. В тази връзка възражението на ответника не може да бъде подкрепено и се явява неоснователно.

По отношение на възражението на ответника срещу твърденията на ищеца, че не са спазени изискванията по чл. 10, ал. 1 ЗПК и че не е предоставена предоговорна информация за кредитополучателя в нарушение на чл. 5 от ЗПК.

Съгласно приложения по делото стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителските кредити, съгласно приложение №2 към чл.5, ал. 2 от ЗПК, се установява, че той е разписан от клиента – Тодор Георгиев Стоянов на дата 05.02.2020г.

От представения по делото Договор за потребителски кредит „ГЕТ КЕШ“ № 290462, сключен на 05.02.2020г., се установява, че той също е разписан от клиента – Тодор Георгиев Стоянов.

От посочените документи с положени подписи на страните, може да се направи извод, че е била предоставена необходимата и предвидена в закона информация по отношение на сключването на договора на клиента - Тодор Георгиев Стоянов. Ответната страна е представила категорични данни и доказателства, че при сключване на процесния договор за потребителски кредит е спазено изцяло изискването за писмена форма на чл.10, ал.1 от ЗПК.

Претенцията на ищеца, че не са спазени изисквания за предоставяне на информация на кредитополучателя се явява неоснователна и не може да бъде подкрепена.

По отношение на възражението на ответника срещу твърденията на ищеца, че кредитополучателя е изпълнил своето задължение и е погасил изцяло дължимите по процесния договор суми.

От представената по делото съдебно-счетоводна експертиза на вещото лице М. М., се установява, че съгласно счетоводните справки на ответника - „АТЕ Г-П“ АД, извършените плащания от Тодор Георгиев Стоянов по процесния договор за потребителски кредит са общо в размер на 2 089,60 лв., в т.ч. по дати и суми както следва: на 20.02.2020г. платена сума в размер на 61,20 лв. в брой на ответника; на 02.02.2021г. платена сума в размер на 35,00 лв. по банков път на ответника; на 01.03.2021г. платена сума в размер на 35,00 лв. по банков път на ответника; на 01.04.2021г. платена сума в размер на 35,00 лв. по банков път на ответника; на 18.05.2021г. платена сума в размер на 35,00 лв. по банков път на ответника и на 21.10.2021г. платена сума в размер на 1888.40 лв. по банков път на ответника.

От заключението на вещото лице се установява, че е погасен изцяло размерът на отпуснатия кредит от платената в общ размер сума: 2 089,60 лв., в това число: 1 200лв -главница; 175,36 лв. – възнаградителна лихва; 586,23 – неустойка за непредоставяне на обезпечение; 128,01

лв. – законна лихва за периода от 03.10.2020г. до 21.10.2021г.;

Съдът приема, че възражението на ответника не може да бъде подкрепено и се явява неоснователно.

Мотивиран от гореизложеното, Софийският районен съд, 53-ти състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА „АТЕ Г-П“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Сребърна“ № 16, Парк Лейн Офис Център, ет.8 ДА ЗАПЛАТИ в полза на „Т-О“ ООД, ЕИК: ***, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Васил Левски“ № 70, ет.2, ап.8., на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, сумата от 586,23 лева, която представлява част от вземане в общ размер на 828,40 лв., представляваща заплатена без основание сума от Тодор Георгиев Стоянов, ЕГН *****, в полза на „АТЕ Г-П“ АД по сключен договор за потребителски кредит (заем) № 290462 от 05.02.2020 г. между „АТЕ Г-П“ АД, в качеството му на кредитодател, и Тодор Георгиев Стоянов, в качеството на кредитополучател, което вземане е прехвърлено в полза на ищеца „Т-о“ ООД по силата на договор за цесия от 07.01.2022г., сключен между Тодор Георгиев Стоянов, в качеството на цедент, и „Т-о“ ООД, в качеството на цесионер, ведно със законна лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 25.07.2022 г., до окончателното изплащане на сумата.**

ОСЪЖДА „АТЕ Г-П“ АД, ЕИК *, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Сребърна“ № 16, Парк Лейн Офис Център, ет.8, ДА ЗАПЛАТИ в полза на „Т-О“ ЕООД, ***, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „Васил Левски“ № 70, ет.2, ап.8, сумата от 400. 00 лв., представляващи разноски в настоящото производство - 50.00 лв. държавна такса и 350.00 лв. депозит за вещо лице по ССЧЕ.**

Решението може да се обжалва пред Софийски градски съд с въззивна жалба в двуседмичен срок от връчването му на страните.

[1] Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за хармонизиране на законовите, подзаконовите и административните разпоредба на държавите членки относно потребителските кредити, COM (2002) 443 final ([ОВ С 331 Е, 2002 г., стр. 200](#)), стр. 221.

Съдия при Софийски районен съд: _____